

*The concept of Rebellion in the story collection (Biz adam olmayız)
by Aziz Nesin*

*Dr. Widaad Jasim Mohammed
Baghdad University- College of Languages- Department
of Turkish Language*

E-mail: Widaad.j@colang.uobaghdad.edu.iq

DOI: <https://doi.org/10.31973/ka1tt362>

ABSTRACT:

Aziz Nesin is considered one of the most important story writers, poets, and playwrights in the Turkish literature. His works are still read passionately several years after his death. He was born in Istanbul on 20th of December 1915 and died on the 6th of July 1995 in Izmir. Throughout his life, that was about 79 years, he wrote important works in different fields of literature, but his talent was clear in writing short stories.

The short story collection (Biz adam olmayız) is one of the most important and exciting short stories collections. It consists of 24 short stories in which the writer criticized social and cultural events through a critical and exaggerated style. The writer published this collection in 1962. The short story (Biz adam olmayız) which is included in this collection and became the title for this collection. The concept of rebellion was clear in this collection in addition to the satirical comedy. All stories in this collection include the concept of rebellion. This is the main reason for choosing the subject of rebellion for this study.

In general, the concept of rebellion differs from criticizing a status or an event. Rebellion means rejection against the situation of the existing status and acting in a serious way to oppose it taking into consideration everything. The concept of rebellion has a parallel meaning of insurgence which appears in front of us in all periods of history. This concept also refers to the status of standing in the face of wrong policies and creating a reaction against the existing policies.

The paper studies the concept of rebellion in this short story collection for the Turkish writer Aziz Nesin who is clearly known by his different views than other Turkish writers.

Keywords: Rebellion, insurgence, Aziz Nesin, Biz adam olmayız, story

AZİZ NESİN'İN BİZ ADAM OLMAYIZ BAŞLIKLİ HİKAYE KİTABINDA İSYAN ANLAYIŞI

Yard. Doç.Dr. Widaad Jasim Mohammed
BAĞDAT ÜNİVERSİTESİ
DİLLER FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ
Email: Widaad.j@colang.uobaghdad.edu.iq

ÖZET

Cumhuriyet sonrasında Türkiye'de yaşanan siyasi, sosyal ve ekonomik değişim, hikayecilik alanındaki edebi ürünleri konu ve teknik açıdan etkilenmiştir. Bu, yozlaşma, sınıfsal çatışma, yalnızlık ve sosyal, ekonomik ve politik duruma eleştiri ve isyan gibi farklı konular hikayelerde işlenmesine yol açmıştır. Tabii ki bu temalar , yazarların benimsedikleri ideolojileri temsil etmiştir.

Cumhuriyet döneminin öykülerinde yeni temalar benimseyen Türk yazarlarının en öne çıkanlarından biri de Aziz Nesin'dir. Yazar, mizahi anlatımla kurguladığı hikayelerinde toplumdaki, devlet kurumlarındaki aksaklıkları, bozulmuşlukları ve çıkar ilişkilerini işlemiştir. Ancak yazarın hikayelerinde mizahi anlatımı benimsemesindeki asıl amacı, o dönemde Türk toplumunun içinde bulunduğu duruma eleştiri ve isayndır. Nesin, Türk edebiyatının hikaye, roman, şiir, oyun gibi alanlarında başarılı eserlere imza atmış bir yazardır.

Aziz Nesin, Biz Adam Olmayız başlıklı hikaye kitabında sosyal ve kültürel olayları, aşırı mizah içeriğiyle, abartılarla hem eleştirmiş hem de isyan etmiştir.

Anahtar Kelimeler: İsyân, Başkaldırı, Aziz Nesin, Biz Adam Olmayız, Hikaye.

Giriş

Aziz NESİN, yaşamı ve edebi yönü :

Aziz Nesin,1915'te İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı Mehmet Nusret Nesin'dir. Bir süre Darüşşefaka'da okudu; daha sonra Kuleli Askeri Lisesi'ni, Harbiye Mektebi'ni , Askeri Fen Tatbikat Okulu'nu bitirdi. Fen Okulu'nda iken , Güzel Sanatlar Akademisi'ne de gitmişti. 1939-1944 yıllar arasında Subay olarak Anadolu ve Trakya'da çeşitli yerlerde çalıştı üsteğmen rütbesinde iken askerlikten ayrıldı; Yedigün dergisinde , Karagöz gazetesinde çalıştı, Tan gazetesine yazar olarak girdi, orada röportajlar, hikayeler ve köşe yazıları yazdı. . (ORAL, 1975: 3)

1946 yılında ünlü türk yazarlarından biri sayılan Sabahattin Ali ile birlikte Markopaşa adında oldukça popüler olan bir mizahi dergi çıkardı. Sık sık kapatılması üzereine dergi, çeşitli adlarla tekrar tekrar yayımlanmış. Bu dergide yayınlanan yazılar o dönemdeki duruma

ilişkin eleştirel yazılardı ve bu nedenle dergiye dava açılmasına neden olmuş ve sonunda kapatılmış. Hatta, Aziz Nesin bu dergide yayınladığı bir yazı yüzünden çok ağır bir hapis cezasıyla yargılandı.(KOLCU,2008; 196)

Aziz Nesin 1948 yılında yayınladığı Azizname adlı yergi kitabından dolayı yargılanıp dört ay hapis cezası almış. Bu kitapta dünya liderlerini eleştirdi. Mısır, İngiltere ve İran krallarının bizzat şikayetçi olmaları sebebiyle 6 ay daha hapis cezası aldı.

1952 yılında biraz sakinleşti. Eskisi kadar ağır eleştiriler yapmıyordu. Bu yılda Oluş adında bir kitabevi kurdu. Aynı zamanda bir fotoğraf stüdyosu kurdu. Beraberinde Akbaba gibi dergilerde hikaye yazmaya devam etti. 6-7 Eylül 1955 yılında meydana gelen kalkışma sebebiyle suçlu bulundu ve tekrar hapse mahkum edildi. (CEYHUN, 1984: 77)

Yazar , yazılarından dolayı maruz kaldığı tutuklamalara rağmen çeşitli dergilerde öykülerini ve değer edebi eserlerini yayınlamaya devam etmiştir. Öyküleri Türkiye içindeki ve dışındaki okuyucularda yankı bulmuştur. Bu da yazarın yurt içi ve dışı edebiyat çevrelerinde ününün genişlemesine, yerel ve uluslararası pek çok ödüle layık görülmesine sebep olmuştur.

Tüm hayatını Türk Edebiyatına vakfetmiş ve Türk Edebiyatına sayısız eser ve ödül sığdırmış olan Aziz NESİN, İzmir'de 6 Temmuz 1995 tarihinde, kalp krizi sonucu hayatını kaybetti. (ÇELEN, 2008: 448)

Edebiyatın hemen hemen bütün alanlarında eser vermiş bir yazar olan Aziz Nesin'in en önemli özelliği eserlerinde kullandığı mizahi anlatımdır. Sanatçı, güldürürken düşündürme anlayışından hareket ederek eserlerinde özellikle siyasi mizahı en iyi şekilde kullanmış. Siyasi hayatı ve toplum yaşantısını ele aldığı eserlerinde mizahı bir isyan ve eleştiri aracı olarak kullanır.Toplumsal gerçekçi bir anlayışla halkı ve halk yaşantısını hemen hemen bütün eserlerinde işlemiştir. “Eserlerini ‘sürekli değişim yasası’ olarak adlandırdığı teze dayandıran yazar, kitapları yoluyla önce kendisini sonra yaşadığı toplumu değiştirmeyi amaçlamıştır” (İspir, 2006: 5). Evrensel bir sanat anlayışına sahip olan yazar, bu teze önce kendini sonra toplumu ve daha sonra da dünyayı değiştirebilme düşüncesini aktarmaya çalışır.

Nesin kendisi bu konuda şöyle der:

" *Gülmecelerimle okurlarıma şunu düşündürmek istiyorum; Yaşadığımız toplum ve bu toplumsal yapı adaletli değildir ve içinde bulunduğumuz koşullar da güzel değildir. Adaletsizliklerden, çirkinliklerden kurtulmak için, başta kendimiz olmak üzere, çevremizi, toplumumuzu, dünyamızı değiştirme özlem ve isteği yaratmak "*. (Nesin,1968, s. 46)

Aziz NESİN'in Biz Adam Olmayız başlıklı hikaye kitabında isyan anlayışı:

İsyan nedir?:

İsyan kavramının birçok farklı tanımı ve bakış açısı vardır buna göre isyan, siyasi, sosyal, felsefi ve psikolojik yönler dahil olmak üzere çeşitli yönler de almıştır. başlangıçta bu terimi dilsel ve terminolojik açıdan tanımlayacağız:

Dilsel açıdandan isyan kelimesi Arapça kökenlidir. İbn Manzur'un Lisānu'l-Arab sözlüğünde belirttiği gibi, itaatsizlik ve her şeye isyan etme anlamına gelmektedir. (İbn Manzur)

Terminolojik açıdan Arapça Dil ve Edebiyat Terimleri sözlüğünde isyan şu şekilde geçmektedir (*kişinin toplum yasalarından ve kamu düzeni yasalarından ayrılması, bir hükümdarı veya otoriteyi tanımayı reddetmesidir*). (Vehbe-Elmühendis, 1984: 120)

Amerikalı sosyolg Merton isyan (*bireylerin zulüm ve adaletsizliğe maruz kaldığı mevcut olan sosyal ve kültürel sistemlerde devrim yaratma girişimidir. Ve bunun yerine toplumu özgürleştirmeye, umut ve hedeflerine ulaşmaya yardımcı olacak yeni sistemler koymaktadır.*). (Merton,1983:136)

Yukarıdaki tanımlardan isyanın anlamında dilsel, terminolojik ve sosyolojik açıdan hiçbir farklılık olmadığı açıktır. Bütün tanımlar da isyanın reddetme, protesto ve muhalefet anlamına geldiğini paylaşmaktadır.

Edebiyat ve isyan teması

İsyan teması edebiyatta yeni bir tema değildir, çünkü isyan genel olarak insan içinde var olan bir eğilimdir. Edebiyatçı bir insandır ve toplumdaki bir bireydir, dolayısıyla isyan edebiyatçının ayrılmaz bir parçasıdır. Edebiyatçı , eserleriyle içindeki isyankar eğilimi dile getirmektedir.

Fransız filozof Elbir Kamu, isyan ile edebi eser ve edebiyatçı arasında güçlü bir bağın varlığını vurgulamıştır. Kamu'ya göre (*isyan, edebi eserin şekillenmesinde ve düzenlenmesinde önemli bir faktördür ve yazar eserleri aracılığıyla kendi gerçekliğine isyan eder ve onu değiştirmeye çalışır*). (Kamu,1983:314)

Edebiyatçı isyanı ifade etmenin karamsar ya da mizah anlatımla olmaktadır. Ayrıca edebiyatta isyan da çeşitli yönleri karakterize edebilir; siyasi, sosyal, tarihi ve ekonomik yönü olan bir isyan olabilir.

Türk edebiyatında isyan teması ise pek öne çıkan bir tema değildir. Ancak İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türkiye'nin yaşadığı toplumsal ve siyasal gelişmeler, isyan temasının edebiyatta ortaya çıkmasında büyük rol oynamıştır. Özellikle hikaye ve roman alanında

isyan temasını işleyen pek çok Türk yazarı ortaya çıkmıştır ve yazarlarından en öne çıkanlarından biri de Aziz Nesin'dir.

"Biz Adam Olmayız" başlıklı hikaye kitabı hakkında

Aziz Nesin, edebi yaşamının başlangıcından itibaren, gerçekliğe isyan eden mizahi ve eleştirel üslubuyla tanınmıştır. Bu da , ister romanlarında ister hikaye kitaplarında olsun, tüm eserlerinde açıkça görülmektedir. Nesin'in isyan ve eleştiri ruhunun doğuşuna katkıda bulunan en önemli faktörlerden biri de onun edebiyat faaliyetine başladığı dönemde Türkiye'nin tanık olduğu siyasi koşullar, halbuki bu yıllar (1950-1970) Türkiye'de tek parti yönetiminin baskı dönemine rastlar.

Cevdet Kudret ,Türk Edebiyatında Hikaye ve Roman başlıklı kitabında 1945 dan sonra Türkiye'de edebi ortamları şu şekilde açıklamaktadır:

'Cumhuriyet'in ikinci döneminde Atatürk ilkelerinden ödünler verilmesi üzerine,

ödün veren iktidarla, buna karşı çıkan sanatçıların arası iyice açılır. Zaten iktidardakilerle bir koruyuculuk münasebeti olmayan sanatçılar düşünce bağımsızlığını kazanarak gerçekçiliğin bütün olanaklarını kullanırlar. Toplum sorunlarına eğilerek, ülkenin ve halkın yaşam gerçeklerini bütün çıplaklığıyla gözler önüne sererek insanları uyarmaya çalışırlar. Bu nedenle de pek çok sanatçı hapse atılma, sürgün edilme, geçim sıkıntısı çekme gibi problemlerle savaşmak zorunda kalırlar. Fakat bu kötü muamele de sanatkârları yıldırılmayarak, aksine onların görgü ve deneyimlerini arttırmalarına yardımcı olur; eserlerine zengin malzeme bulmalarını sağlar. Bunların başında Sabahattin Ali, Kemal Tahir, Orhan Kemal, Aziz Nesin gibi sanatçılar gelmektedir. (Kudret 2009: 201)

işte bu çalışmanın yer tabanı olan Biz Adam Olmayız başlıklı hikaye kitabı, 1962 yılında yazılmış, demek ki Türkiye'nin siyasi gerginlik döneminde yazılmıştır. Biz Adam Olmayız başlıklı hikaye kitabı, Aziz Nesin'in gerçekliğe isyanını dile gertirdiği eserlerinden biridir. Bu hikaye kitabı, Aziz NESİN'in 1962 yılında kaleme aldığı 24 hikayeden oluşan bir hikaye kitabıdır. (YAĞCI, 1997: 18-19). Her biri müstakil birer hikaye olan 24 hikaye, sırayla şunlardır:

Beş Kollu Avize, Ooooo!, Çok Gülünçlü Bir Hikaye, Alırsınız Cenneti, Koşan Kazanıyor, Halis Skoç Kumaşı, Biz Adam Olmayız!..., Ben Hayatta Daima, Sihirbaz Maliyeciler, Sıcak Su Musluğu, Harika Çocuk, Yerini Bulanlar, İstanbul'dan Bir Kız Kaçtı, Paşa'dan sonra ne olacak?, Bir Sarhoş Meyhanenin Aynasını Kırdı, Vaaay Üstadım Efendim, Milletın Parasına Yazık, İnsanın Sosyalist Olacağı Geliyor, Bütün Şık Erkekler Bizden Giyinir, Rüzgarı Yeter..., Derin Saygılarımı Sunarım, Usta Paydosss!, Ahenk Apartmanının Kapıcısı Ne Yapsın, Hadi Öldürsene Cicim!

Konu bakımından bu hikaye kitabı kapsadığı konuların çeşitliliğiyle öne çıkıyordu. Halbuki yazar, bu kısa hikayelerde, Türk bireyin yaşadığı sıkıntılar ve sorunlara değinmiştir. Yapı bakımından ise yazar, söz konusu hikayelerde işlediği sorunlar ve sıkıntılar, eleştiri ve isyankar bir üslupla ele almıştır. Fakat bu üslup ağır ya da anlaşılabilir bir üslup değil, tam tersi yazar bu hikayelerde amaçladığı eleştiriyi ve isyanı basit, açık ve mizah anlatımla ifade etmiştir.

1-BEŞ KOLLU AVİZE:

Bu hikayede konumuza ilişkin en önemli ayrıntı, şu satırlardadır:

"-O harif, bir işe yaramaz kitapların evimden alsın, yoksa onları yakarım. Çoluğunu çocuğunu besleyecek hale gelmeden kapımı da çalmasın!..... demiş". (NESİN, 2013: 6)

"-Çok afedersiniz, bu avize nedir? Hep elinizde görüyorum... diye sordum.

-Bu mu, dedi, bu namussuz mu, bu benim başımın belası.

-Yaaa!.. diye şaşkınlığımı belirttim." (NESİN, 2013: 7)

Görüldüğü üzere, avizeyi elinde tutan adamın canı oldukça sikkindir. Bu sikkinlik ve bunalım neticesinde elinde bulunan avizeye hakaret etmektedir. İsyan ettiği şey, esasında bu avize değildir. Hikayenin geneline baktığımızda oldukça fakir olan bu adam, evinde bulunan eşyaları satıp yiyecek bir şeyler almaktadır. O kadar çaresizdir ki, bu çaresizlik, adamı isyan etmeye yönelmiştir. Bu avizeyi satıp para kazanırım umuduyla yola çıkmış fakat avizeyi satamamış ve karnı açtır. Bu yüzden sinirlenmiş ve isyan etmiştir. Buradan konumuza ilişkin çıkarılacak sonuç, İsyan edilen şeyin kaynağı, aslında farklı olabilir. Yani bir kişi bir şeye İsyan ettiği zaman, başka bir nedenden dolayı isyan etmiş olabilir. Tıpkı bu adamın fakirlikten dolayı İsyan edip, avizeye sinirlenmesi ve hakaret etmesi gibi.

2-OOOOO!:

Bu hikayenin İsyan anlayışına dair en önemli noktası, şu kısım"dır:

"Bugünlerde akıl istemeye, para istemeye, yardım istemeye, iş istemeye hiçkimse gelmiyor" (NESİN, 2013: 18)

Ooooo! isimli bu küçük hikaye, esasında Aziz NESİN'in başından geçen bir olayın aktarımıdır. Eskiden yanından ayrılmayan, onu görünce kollarını açıp 'ooooo!' diyerek ona sarılan dostu, bir keresinde yüzüne bile bakmamıştır. Bu durumda insanlar içinde rezil olan Aziz NESİN, dostunun bu tavrına isyan etmektedir. Eskiden çok meşhurdur ve bu zamanlarda dostuyla oldukça samimidir. Fakat hapse girip çıkan Aziz NESİN, artık eskisi kadar popüler değildir. Dostu da onu umursamaz. Bu durumu dile getiren Aziz NESİN, alıntıladığımız

kısımdan da anlaşılacağı üzere, insanların ikiyüzlü sahtekar oluşlarına İsyan etmektedir. Fakat daha sonrasında, aslında İsyan edilecek bir durum olmadığını görmektedir. Çıkar ilişkisi üzerine kurulan samimiyetsiz dostluklar yerine yalnızlık daha iyidir. Dolayısıyla İsyan edilecek bir durum, iyice düşünüldüğünde, hoş karşılanacak bir duruma dönüşebilir. Tıpkı Aziz NESİN'in dediği gibi:

"Alacaklılar da gelmese, işsiz, parasız kaldığıma nerdeyse sevineceğim"

(NESİN, 2013: 18)

3-ÇOK GÜLÜNÇLÜ BİR HİKAYE:

Bu hikayenin konumuz bağlamında temel noktası, şurasıdır:

"Paran yoksa arabaya ne diye binersin? Ulan, hanım evladı, tramvaya binsene... Madem paran yok..." (NESİN, 2013: 27)

Burada otobüs şoförü, tutuklu bulunan Aziz NESİN'den yol ücretini istemektedir. Aziz NESİN'in yeterli parası yoktur. Bunun üzerine, otobüs şoförü Aziz NESİN'e kızar ve isyan eder. Burada temel nokta, sinir ve öfkenin, kişiyi isyana sürüklüyor oluşudur. Otobüs şoförü, Aziz NESİN'i ilgili yere götürmeye mecburdur. Çünkü devlet tarafından tutuklanmıştır. Yol ücretini, kendisi ödemek zorundadır. Aynı zamanda da, ilgili cezaevine gitmek zorundadır. Mecbur kalmak, çaresiz olmaktır. Bu çaresizlik, otobüs şoförünü öfkeliendirmektedir. Bu öfke ise onu, isyana sürüklemektedir.

4-ALIRSINIZ CENNETİ:

Hikayemizin, çalışmamıza dair dikkat edilmesi gereken noktası şudur:

"-Hoşaf isterim!.. Yok ne demek? Bekir hoca hoşaf ister de yok mu denir, bre zındıklar!.." (NESİN, 2013: 35)

Alıntıladığımız kısımda adı geçen Bekir hoca, aslında çok iyi, çok düzgün ve çok efendi bir hocadır. Aziz NESİN, Bekir hocayı bir lokantaya götürür. Ayıp olmasın diye içkiyi yanında içmez, hoşafa koydurur. Bekir hoca da aynı hoşaftan isteyince içinde içki olduğunu söyleyemez. Bekir hoca, farkında olmadan 10 tabağa yakın içkili hoşaf içer. Sarhoş olan hoca, iyice aklını yitirmesin diye tekrar hoşaf isteyince bittiğini söylerler. Bunun üzerine hoca, İsyan eder.

Burada çalışmamıza dair en önemli nokta, içkinin insan zihnini bulandırdığı değildir. Her ne sebeple olursa olsun, bulanık bir zihin, İsyan etmeye meyillidir. Bu sebeple içkilerin içildiği meyhanelerde sürekli olarak İsyan eden insanlar görülür. O halde, diyebiliriz ki, aklı başında bir insan, çözüm yolu arar. Fakat zihni bulanık olan insan, İsyan etmeye daha meyillidir.

5-KOŞAN KAZANIYOR:

Bu hikayede, isyan anlayışına dair şu kısım ön plana çıkmaktadır:

"Artık insanın burasına geliyor, neredeyse,"Ettim ulan, ne olacakmış!" diye bağıracam." (NESİN, 2013: 50)

İnsanın burasına geliyor deyimi, Türkçe'de oldukça sık kullanılan bir deyimdir. Artık tahammül seviyesinin kalmadığını, İsyan noktasına gelindiğini bildirir. Konumuzla birebir bağlantısı bulunan bu kısım, çalışmamız açısından oldukça önem arz etmektedir. Ulan ünleminin kullanılıyor oluşu, isyanın oldukça şiddetli olduğunu gösterir.

6-HALİS SKOÇ KUMAŞI:

Bu hikayede, isyana dair oldukça çarpıcı örnekler vardır. En önemlisi şu kısımır:

"Zibidi, madem paran yok, ne diye beni sabahtanberi uğraştırıyorsun?"

(NESİN, 2013: 58)

Bu hikayede, elindeki bir Skoç kumaşını Aziz NESİN'e satmaya çalışan bir satıcının isyanını görmekteyiz. Fiyatı çok fazla indirmesine rağmen, Aziz NESİN, parası olmadığı için kumaşı alamaz. Adam çılına döner ve isyan eder. Burada konumuzla ilgili temel nokta, isyanın bir insanı hangi şekle soktuğudur. Hikayenin son kısmında, isyan edip evden giden satıcının aldığı şekil, gözler önüne serilmektedir:

"Çıkarken sağ yumruğunu dişleriyle kemiriyordu." (NESİN, 2013: 58)

7-BİZ ADAM OLMAYIZ!...:

Kitabın tamamına isim olan bu küçük hikayenin, çalışmamıza dair en önemli yanı şudur:

"Nerdeyse patlayacaktım hani... Durmadan anlatıyordu:" (NESİN, 2013: 63)

Bu hikayede Aziz NESİN, hapisanede bir roman yazmaya çalışmaktadır. Koğuşta bulunan mahkumlar, Aziz NESİN roman yazarken sürekli başına gelip, Avrupa ülkelerinin daha ilerde olduğunu söylerler. Bir türlü romanını yazamayan Aziz NESİN, çok sabreder fakat en sonunda isyan eder. Nerdeyse patlayacaktım cümlesi, isyan seviyesine gelindiğini gösterir. Türkçe'de oldukça sık kullanılan bu cümleyi, Biz Adam Olmayız başlıklı hikayede görmekteyiz.

8-BEN HAYATTA DAİMA:

Bu hikayede konumuza ilişkin en önemli ayrıntı, şu kısımır:

"Güreşler sürüyor, adam susmak bilmiyor. Artık bu gevezeye dayanamayıp yanından kalktım" (NESİN, 2013: 69)

Bu hikayede Aziz NESİN, bir güreş müsabakasına gitmiştir. Bu yarışmaya çocuğu ile gelen adam, sürekli olarak çocuğuna nasihat vermektedir. Aynı zamanda Aziz NESİN'e türlü sorular sorup onu çıldırtmaktadır. En sonunda dayanamayan Aziz NESİN, adamın

bulunduğu yerden uzaklaşmıştır. İsyân, sabrın en son noktasıdır. İnsan bi yere kadar sabreder. Sonunda sonuç alamazsa isyana başvurur. Tıpkı Aziz NESİN'in dayanamayıp isyân etmesi gibi.

9-SİHİRBAZ MALİYECİLER:

Oldukça yoğun eleştiriler yaklaşımların olduğu bu hikâyede, isyana dair en önemli ayrıntı şudur:

"Off... Birader, sen buna ne verdin be?" (NESİN, 2013: 76)

Bu hikâyede birtakım maliyeciler, kendi aralarında çok basit bir hesabı yapamazlar. Kimse hesabın içinden çıkamaz. Çok basittir, fakat kimse bu işten bir şey anlamaz. Dönemin maliyecilerine ağır bir eleştiri olan bu hikâyede, Talat Bey en sonunda sinirlenir, isyân eder. Off ünlemi, isyanın göstergesidir. İsyân kavramının en güzel örneklerinden birini, bu hikâyede görmüş olduk.

10-HARİKA ÇOCUK:

Bu hikâyede konumuza dair en önemli ayrıntı şudur:

"Yetişin ümmeti Muhammed, komşular, imdaaat!.." diye bağıra bağıra bayıldı kaldı."

(NESİN, 2013: 83)

Bu hikâyede, süper zekalı bir çocuğun, tımarhaneye yatırılışı anlatılmaktadır. Çok küçük yaştan beri, yaşlılarından daha zeki ve daha kavrayışlı olan bu çocuk, bir gün annesinden süt içerken, birden konuşmaya başlar. Annesi şaşkınlık ve isyânla imdat diye bağırır. Aslında çocuğunun yaşlılarından ileri bir düzeyde büyüyor olması, annesini korkutmaz. Fakat içten içe canı sıkılır. Çünkü ne zaman ne yapacağı belli değildir. Sonunda isyân eden anne, isyanını, alıntılıdığımız cümle ile açıklar. Bazen, herkesin şaşkınlıkla baktığı şeyler, isyân edilen bir durum olabilir.

11-YERİNİ BULANLAR:

Yine aşırı eleştiri içeren bu hikâyede, isyana dair en önemli ayrıntı şudur:

"-Bu iş böyle gitmez, bu düzensizlik böyle sürmez!" (NESİN, 2013: 86)

Bu hikâyede Aziz NESİN, çalışma masasında edebiyatla ilgilenirken, aniden camdan içeri bir adam düşer. Çalışma masasının üzerine boylu boyunca uzanan adam, zihinsel problemleri olan biridir. Aziz NESİN'e dert yakınır, isyân eder. İsyânının sebebi ise, kurulmuş düzendir. Düzene İsyân eder ve görüldüğü gibi baş kaldırır.

12-İSTANBUL'DAN BİR KIZ KAÇTI:

Bu komik hikâyede, isyân eden bir adamın nasıl çıldırdığını görmekteyiz:

"Yahu bu memlekette asansörle çıkacak bir insan evladı yok mu be? Çıldıracağım."

(NESİN, 2013:100)

Bu hikayede bir adam, bir kızla tanışır. Kız tuvalete gitmek ister çünkü sıkışmıştır. Her yerde tuvaletler kapalıdır veya tadilat halindedir. Kız giderek sıkışır, canı yanmaya başlar. Hiçbir yerde tuvalet yoktur. En son bir otele girerler. Asansöre binerler fakat asansör, 4 kişi olunca çalıştırılmaktadır. Adam ve kız, 2 kişi daha beklemek zorunda kalırlar ve adam, görüldüğü gibi isyan eder.

14-BİR SARHOŞ MEYHANENİN AYNASINI KIRDI:

Bu hikayede konumuza dair en önemli ayrıntı şudur:

"-Kötü şeyleri görmeyin, duymayın..."

-İyisi, güzeli yok ki... Ben sağır mıyım, kör müyüm?.. (NESİN, 2013: 112=

Bu hikayede 2 yabancı adam, meyhanede karşılaşır ve muhabbet ederler. İlk kez tanışırlar. Biri çok iyimser, diğeri ise çok kötümserdir. Hikayenin geneline baktığımızda, kötümser olan adamın, böyle olmasının sebebi çoktur. Başına hep kötü olaylar gelmiştir. İyisi güzeli yok ki demek, artık tüm ümidini kaybetmiş ve isyan etmiş demektir. Bu durumu kabullenmek, artık her şey benim için kötüdür demek, büyük bir isyandır.

15-VAAAY ÜSTADIM EFENDİM:

Bu hikayenin konumuz açısından önemi, daha çok şu satırlarda gizlidir:

"Şu yaptığım iş bana hiç yakışmaz ama, ne yapayım işte..." (NESİN, 2013: 123)

Bu hikayede Aziz NESİN, bir gazinoda dostlarıyla muhabbet ederken yalaka bir adam gelir. Kendisine o kadar çok yalakalık yapar ki, Aziz NESİN rahatsız olur. Yalakalığı hiç sevmeyen Aziz NESİN, adamın bu sahte samimiyetine sabreder. Fakat en sonunda dayanamayan Aziz NESİN, adamın ensesinden tutup fırlatır. Ve sonunda mahcubiyetini dile getirir. Kendisine yakışmayan bir iş yaptığını, görüldüğü üzere söyler. İsyân, öfkeyle ortaya çıkar, öfke gidince, isyan bastırılınca bazen geriye pişmanlık kalır. Tıpkı Aziz NESİN'in bu olayda pişman olduğu gibi.

16-MİLLETİN PARASINA YAZIK:

Bu hikayenin konumuz açısından en önemli noktası, hikayenin son cümlesinde gizlidir:

"Bu yoksul milletin parasına yazık olmasın diye boza boza değiştirilen otel ancak dokuz yılda yapılabildi." (NESİN, 2013: 128)

Bu hikayede, büyük bir otel yapılmak istenir. Her gelen adam, milletin parasına yazık diye bir yerini değiştirir, veya projeyi eleştirir. Proje defalarca yazılır, çizilir. Normalde 2-3 ay gibi kısa bir sürede bitecek olan bu otel, tam 9 yılda biter. Milletin parasına yazık diyenler, 9 yıldır bu otele masraf yapılmasına yol açmıştır. Maliyeti belki de onlarca otel maliyetine ulaşmıştır. En sonunda Aziz NESİN, bu duruma dayanamayıp, bu saçmalığı yapanlara isyan etmiştir. Dik

duruşun, onurun, davanın karşılığı olan iyi huylu isyan, işte budur. Yanlışla yanlış deyip onurlu bir isyan etmek, erdemli bir davranıştır. Kendini savunamayan mazlumların dili olmaktır, haksızlığa karşı durmaktır.

SONUÇ

isyan, insanda bulunan eski bir olgudur. Ancak yazarlarla birlikte net özellikler kazanmıştır. Çünkü yazarlar ideal bir dünyada yaşamak isterler ve bu onların otoriteye ve toplumla çatışmalarına neden olur. Aziz Nesin, Türk edebiyatında isyankar bir yazar olarak tanınmıştır. Bu çalışmanın yer tabanı teşkil eden Biz Adam Olmayız hikaye kitabı, Aziz Nesin'in isyan duygusunun bir örneğidir..

Aziz Nesin, Biz Adam Olmayız hikaye kitabında yer aldığı öykülerinde o dönemde Türk toplumunu kontrol eden toplumsal geleneklere, otoriteye ve din adamlara karşı isyan etmiştir. Fakat söz konusu isyan türü, açık bir siyasi ya da devrimci isyan değildir, daha ziyade toplumsal bir isyandır. Çünkü yazar söz konusu hikaye kitabında her öyküde Türk toplumunun o dönemdeki ahlaksızlık, yolsuzluk, sahtekarlık, menfaatçilik ve riyakarlık gibi içinde bulunduğu olumsuzluklarını ele almıştır. Bunun da yazarın yaşadığı hayatıyla büyük ilgisi vardır.

Aziz Nesin'in gerçekçilik akım yazarlarından biri olması için bu öyküler büyük bir gerçekçilikle ile karakterize edilmiş ve bu durum onları okuyucuya yakınlaştırmış ve etkili olmuştur. Bu öykülerinin diğer bir özelliği de kullanılmış dildir. Yazar, toplum bireylerine özellikle de yoksul sınıflara, ahlaksızlıklar, menfaatçilik, yolsuzluk ve yozlaşma gibi yaygın olan toplumsal olumsuzluklara karşı isyan ve ideal bir toplum yaratma mesajını iletmeyi amaçlayan basit ve açık bir dil kullanmıştır. Son olarak bu öykülerinin dikkate çeken başka bir özelliği de anlatım metodudur, o da mizahdır. Aziz Nesin, mizahi bir üslupla toplumsal olumsuzlukları ortaya çıkararak Türk toplumunun her kesmine, içinde yaşadıkları kötü gerçeği değiştirmeye ve ayağa kalkmaya çağrıda bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

AZİZ Nesin'in Anıları (2015), Böyle Gelmiş Böyle Gitmez,Nesin Yayınevi, İstanbul .

KOLCU, Ali İhsan(2008), Cumhuriyet Edebiyatı II, hikaye ve roman, Salkımsöğüt Yayınevi, Erzurum

CEYHUN Demirtaş(1984), Çağımızın Nasrettin Hocası: Aziz Nesin, Milliyet Yayınları, İstanbul.

ÇELEN Meral (2008), Aziz Nesin'li Yıllar, Nesin Yayınevi, İstanbul.

Ibn Manzur,Ebi Elfadıl Cemaliddin (1997), Lisan-ül Arap , 6. Cilt, Sadır Yayınları, Beyrut

İSPIR, E (2006), Aziz Nesin'in Romanları Üzerine Bir İnceleme, yayımlanmamış, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya .

KABACALI Alpay (1995), Gözyaşından Gülmeceye Aziz Nesin, Çağdaş Yayınları, İstanbul .

NESİN Aziz (2013), Biz Adam Olmayız, Nesin Yayınevi, İstanbul .

9-KUDRET,Cevdet(2009), Türk Edebiyatında Hikaye ve Roman III, Cumhuriyet Dönemi (1923-1959), İnkılap yayınevi, İstanbul.

ORAL Zeynep (1975), Milliyet Sanat Dergisi, 45. sayı, İstanbul.

PAKER Önder (2008), Tiyatro Estetiği, Papatya Yayıncılık, İstanbul.

YAĞCI Öner (1997), Aziz Nesin Aydınlığı, Engin Yayıncılık, İstanbul.

مفهوم التمرد في المجموعة القصصية (نحن لن نكون رجالاً) للقاص عزيز نسين

اسم الباحث: م.د. وداد جاسم محمد

مكان العمل: جامعة بغداد / كلية اللغات

قسم اللغة التركية وآدابها

Widaad.j@colang.uobaghdad.edu.iq

ملخص

يعد عزيز نسين من أهم كتاب القصة والشعر والمسرح في الأدب التركي. فأعماله مازالت تقرا بشغف كبير على الرغم من مرور سنوات على وفاته. ولد الكاتب في مدينة اسطنبول في ٢٠ من شهر كانون الأول من العام ١٩١٥ وتوفي في السادس من تموز في العام ١٩٩٥ في مدينة ازمير. خلال سنوات حياة عزيز نسين البالغة ٧٩ كتب اثار مهمة في مختلف مجالات الادب ولكن برزت براعة الكاتب في كتابة القصة

ان المجموعة القصصية التي تحمل اسم (نحن لن نكون رجالاً) من أكثر المجموعات القصصية اثارة واهمية. تتألف هذه المجموعة من ٢٤ قصة انتقد الكاتب من خلالها وقائع اجتماعية وثقافية بأسلوب نقدي ومبالغ. نشر الكاتب هذه المجموعة في العام ١٩٦٢. ان قصة (نحن لن نكون رجالاً) الموجودة ضمن هذه المجموعة القصصية المؤلفة من قصص مختلفة أصبحت الاسم الذي وضع لهذه المجموعة. ان سمة او موضوع التمرد كان بارزا في هذه المجموعة القصصية الى جانب الكوميديا الناقدة. فلا تخلو اي قصة فيمن هذه المجموعة من جانب التمرد. وهذا هو السبب الرئيسي لاختيارنا موضوع التمرد لدراستنا هذه.

بشكل عام ان معنى التمرد يختلف عن نقد وضع او حالة ما. فالتمرد يعني الاعتراض على الوضع او الحالة الموجودة والتحرك بشكل جدي للاعتراض مع الاخذ بنظر الاعتبار كل شي. ان مفهوم التمرد الذي يرادفه في المعنى العصيان يظهر امامنا في كل فترات التاريخ كما ان هذا المفهوم يدل ايضا على الوقوف بوجه السياسات الخاطئة وخلق ردة فعل تجاه السياسات الموجودة. سندرس في هذه المجموعة القصصية مفهوم التمرد للقاص عزيز نسين المعروف باختلافه عن اقرانه من الادباء.

الكلمات المفتاحية: التمرد، العصيان، عزيز نسين، نحن لن نكون رجالاً، القصة .